

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1935 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1935/1936 till det militära pensionsväsendet m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

Sedan Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att — i avbidan på särskild proposition — under elfte huvudtiteln preliminärt beräkna vissa anslag för budgetåret 1935/1936 till det militära pensionsväsendet, har Kungl. Maj:t i en den 8 mars 1935 dagtecknad proposition, nr 193, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, hemställt, att riksdagen måtte

1:o) föreskriva

dels att arméns pensionskassas och flottans pensionskassas befattning med tjänstepensionering skall från och med den 1 juli 1935 upphöra;

dels ock att av nämnda kassor förvaltade, för tjänstepensionering avsedda tillgångar skola från och med den 1 juli 1935 överlämnas till statskontoret för att förvaltas såsom en gemensam militär pensionsfond, dock att arméns änke- och pupillkassa och marinens änke- och pupillkassa må utan ersättning övertaga de under arméns pensionskassas tjänstepensionsfond, respektive flottans pensionskassas pensionsfond redovisade inventarierna;

2:o) godkänna de av föredragande departementschefen i propositionen förordade grunderna i fråga om avlöning och pensionering av vissa befattningshavare vid arméns pensionskassa och flottans pensionskassa;

3:o) för budgetåret 1935/1936 under elfte huvudtiteln anvisa

dels till pensioner åt vissa f. d. befattningshavare vid lotsverket ett *förslagsanslag* av 15,000 kronor;

dels till pensionering av militära befattningshavare ett *förslagsanslag* av 12,950,000 kronor;

dels till pensionering av flottans gemenskap ett *förslagsanslag* av 270,000 kronor;

dels till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett *förslagsanslag* av 1,400,000 kronor;

dels till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén ett *förslagsanslag* av 125,000 kronor;

dels till förvaltningsbidrag till arméns änke- och pupillkassa ett förslagsanslag av 56,800 kronor;

dels till ersättning för minskade inkomster till flottans pensionskassas gratialfond ett anslag av 16,650 kronor;

dels till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid marinen ett anslag av 45,560 kronor;

dels till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa ett förslagsanslag av 39,000 kronor;

dels till vissa engångskostnader i samband med avveckling av arméns och flottans pensionskassor ett anslag av 10,000 kronor;

dels ock till pensionstillägg åt änkor och barn efter militära befattningshavare ett förslagsanslag av 120,000 kronor.

Beträffande motiveringen för sålunda framställda förslag får utskottet, i den mån redogörelse ej lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I samband med förevarande proposition har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion, nr 544, däri framställts vissa yrkanden beträffande avvecklingen av flottans pensionskassa m. m., vilka komma att närmare angivas i det följande.

Tidigare i dag har utskottet avgivit utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 192, med förslag till militärt tjänstepensionsreglemente m. m. samt därvid tillstyrkt, att riksdagen måtte för sin del i hudsak oförändrat antaga nämnda förslag. Innan utskottet närmare ingår på de i propositionen nr 193 omförmälda, med omläggningen av det militära pensionsväsendet sammanhängande anslagsfrågorna, vill utskottet behandla de under punkterna 1:o) och 2:o) i Kungl. Maj:ts hemställan avsedda spörsmål, vilka delvis äro av natur att påverka nämnda anslagsfrågor.

Handhavandet av tjänstepensioneringen enligt äldre pensioneringsgrunder för viss personal vid försvarsväsendet.

I propositionen föreslås, att arméns pensionskassas och flottans pensionskassas hittillsvarande befattning med tjänstepensioneringen skulle helt upphöra med utgången av juni 1935 och att handhavandet av pensioneringen från och med den 1 juli 1935 skulle överflyttas till statens pensionsanstalt beträffande utbetalning av pensioner till f. d. daglönare vid marinen samt i övrigt till statskontoret. Sistnämnda ämbetsverk skulle följaktligen få omhändertaga, förutom tjänstepensioneringen beträffande personal, som blir underkastad militära tjänstepensionsreglementet, jämväl utbetalning av pensioner till personal, som före reglementets ikraftträdande avgått från tjänsten med rätt till pension från arméns pensionskassa eller flottans pensionskassa. Vidare skulle enligt förslaget till statskontoret överflyttas bestyret med framtida pensionering av vissa personalgrup-

per, för vilka nu gällande pensioneringsgrunder fortfarande komme att äga tillämpning även efter det reglementet trätt i kraft. Därjämte skulle, såsom en konsekvens av avvecklingen av pensionskassornas befattning med tjänstepensioneringen, till statskontoret överföras pensioneringen av viss flottans gemenskap, nämligen manskap vid sjömanskåren och kustartilleriet, skeppsgossar, båtsmän, värnpliktiga samt lotsar och fyrvaktare.

Vad i propositionen föreslagits beträffande handhavandet av tjänstepensioneringen enligt äldre militära pensioneringsgrunder har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

Med hänsyn såväl till den korta tid, som kommer att ligga emellan riksdagens beslut angående det militära pensionsväsendets nyordnande och den avsedda tidpunkten för den nya organisationens ikraftträdande, som ock till det ökade arbete, vilket den nya civila pensionslagstiftningen kommer att medföra för statskontoret, torde emellertid, enligt vad som under hand meddelats utskottet, måhända kunna befaras, att överflyttning till statskontoret av pensionsutbetalningarna till redan avgången personal med rätt till pension från arméns och flottans pensionskassor ej skall hinna på en gång verkställas med ingången av juli månad 1935. I anledning härav vill utskottet framhålla att, därest svårigheter i berörda avseende skulle visa sig uppstå, hinder icke bör föreligga för Kungl. Maj:t att förordna om fortsatt utbetalning under erforderlig övergångstid av pensioner genom de militära pensionskassorna.

Avvecklingen av de militära pensionskassorna.

Vid avlyftande från de militära pensionskassorna av bestyret med tjänstepensionering skulle dessa kassor komma att uteslutande bliva familjepensionsanstalter. Därvid uppkommer frågan om avvecklingen av pensionskassornas nuvarande personalorganisation samt om statsbidrag till förvaltningskostnaderna för familjepensionskassorna. Dessa frågor hava i propositionen ägnats en ingående behandling.

Arméns pensionskassa. Av ålder har arméns pensionskassa haft att ombestyra tjänstepensioneringen för arméns personal; under de senare åren har jämväl flertalet ordinarie beställningshavare vid flygvapnet blivit delägare i kassan. Med kassans verksamhet har vidare kommit att förbindas omhänderhavandet av familjepensioneringen för nysnämnda personalgrupper. Formellt sker familjepensioneringen genom en särskild kassa, arméns nya änke- och pupillkassa, men de båda kassorna utgöra i realiteten en förvaltningsenhet, och endast i bokföringshänseende framstår änke- och pupillkassan såsom ett fristående organ. På grund av beslut av 1883 års riksdag hava kostnaderna för familjepensionskassans förvaltning icke till någon del påförts denna kassa utan ingått bland tjänste-

pensionskassans förvaltningsutgifter. Dessa utgifter täckas emellertid endast formellt av arméns pensionskassas medel; i verkligheten hava kostnaderna för båda kassorna hittills bestritts av statsmedel och utgått från det under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till arméns pensionskassas egen pensionering m. m. Kassornas egentliga förvaltningsutgifter hava under senare tid belöpt sig till omkring 104,000 kronor för år. Härtill hava emellertid kommit avsevärda kostnader för fullmäktiges sammanträden och för protokollstryck.

Förvaltningen av arméns pensionskassa utövas av en direktion, bestående av en ordförande och fyra direktörer. En av direktörerna skall såsom jourhavande varje dag tillstädeskomma i kassan.

Genom brev den 27 januari 1922 förordnade Kungl. Maj:t, att arméns pensionskassas tjänstemän skulle från och med den 1 januari 1922 i fråga om lön, dyrtidstillägg samt rätt till pension och skyldighet att avgå från tjänsten likställas med motsvarande i avlöningsreglementet för den civila statsförvaltningen avsedda befattningshavare, med skyldighet att underkasta sig enahanda villkor och bestämmelser som de för sistnämnda befattningshavare i berörda hänseenden gällande. Härvid skulle anses, som om tjänstemännen vid pensionskassan vore att hänföra till följande lönegrader¹ i nämnda avlöningsreglemente, nämligen byråchefen B 30, sekreteraren och ombudsmannen B 24, kassören B 24, revisorn samt bokhållaren B 21, förste vaktmästaren (förste expeditionsvakten) B 7 och andre vaktmästaren (expeditionsvakten) B 5.

Byråchefen, sekreteraren och ombudsmannen samt bokhållaren hava från och med den 1 februari 1929 innehaft fullmakt å sina befattningar; revisorn erhöll fullmakt å sin tjänst redan år 1910. Kassörsbefattningen, vilken hålles vakant, har sedan år 1926 på förordnande uppehållits av bokhållaren mot åtnjutande av de med befattningen förenade löneförmånerna men med avstående av löneförmånerna å bokhållarbefattningen. Enligt förordnande bestrider vidare expeditionsvakten sedan år 1930 den likaledes vakanta tjänsten såsom förste expeditionsvakt.

Vid kassan finnas därjämte anställda fyra icke-ordinarie kvinnliga befattningshavare med avlöning såsom ordinarie tjänstemän, en i lönegraden B 11 och de övriga i lönegraden B 4.

Slutligen skall för arméns nya änke- och pupillkassa vara anställd en konsulent mot åtnjutande av ersättning från arméns pensionskassas medel. Kostnaderna för ersättning till konsulenten uppgå intill utgången av år 1938 i medeltal till 2,400 kronor för år.

Flottans pensionskassa handhar såväl tjänste- som familjepensionering för marinens befattningshavare samt för sådana beställningshavare vid flygvapnet, som tidigare tillhört marinen. Kassans medel äro fördelade på en pensionsfond för tjänstepensioneringen samt en gratialfond för fa-

¹ Lönegradsbeteckningarna hava angivits enligt den i kungörelsen nr 270/1925 intagna löneplanen.

miljepensioneringen. Förvaltningskostnaderna hava de senare åren utgjort omkring 50,000 kronor för år.

Frånsett hälften av kostnaden för skrivmaterialier och bränsle m. m., vilken hälft tillika med arvodet till konsulenten gäldas av gratialfonden, hava samtliga förvaltningskostnader hittills bestritts av tjänstepensionsfonden. Då tjänstepensionskassans verksamhet till huvudsaklig del uppehållits genom statsanslag, hava emellertid kostnaderna för tjänstepensionskassans och — med nyss angivna undantag — även för gratialfondens förvaltning hittills i realiteten utgått av statsmedel.

Förvaltningen av kassan ombesörjes av en direktion, bestående av ordförande, tre direktörer och en överkommissarie, den sistnämnde föredragande i direktionen.

Den ännu gällande avlöningsstaten för kassans befattningshavare är fastställd i enlighet med beslut av 1908 års riksdag. Jämlikt av riksdagen under senare tid för varje år meddelat beslut åtnjuta befattningshavarna tillfällig löneförbättring (tillfälligt lönetillägg). Med inräknande av dessa tilläggsförmåner uppgår befattningshavarnas avlöning till följande belopp, nämligen till kamreraren 5,900 kronor, kassören och förste revisorn vardera 4,900 kronor, andre revisorn 3,750 kronor och assistenten 2,500 kronor. Nämnda tjänster äro därjämte förenade med två ålderstillägg å vardera 500 kronor, vilka utgå det första efter fem och det andra efter tio års väl vitsordad tjänstgöring. Nuvarande vaktmästaren, vilken redan intjänat samtliga ålderstillägg, uppbär en årlig avlöning av 1,990 kronor. Utöver lönen äro befattningshavarna berättigade till dyrtidstillägg enligt för oregrerade verk gällande grunder.

Av ifrågavarande befattningar hålles för närvarande andre revisorstjänsten vakant. Samtliga övriga befattningar, med undantag av vaktmästartjänsten, uppehållas på förordnande. T. f. kamreraren innehar emellertid fullmakt å assistenttjänsten. De tjänstemän, som på förordnande bestrida befattningarna såsom kamrerare, förste revisor och kassör, åtnjuta de med respektive befattning förenade löneförmånerna, däri inbegripet rätt till ålderstillägg.

Vid pensionskassan finnas dessutom anställda en sekreterare och en ombudsman, båda med åtnjutande av arvoden, samt två kvinnliga extra biträden, varav den ena tjänstgör såsom andre revisor mot särskild ersättning.

De tjänstemän vid kassan, som innehava eller äro förordnade att uppehålla i staten uppförd befattning — alltså t. f. kamreraren, t. f. förste revisorn, t. f. kassören samt vaktmästaren — äro berättigade till pension från kassan enligt av 1877 års riksdag godkända grunder. Övriga befattningshavare hava däremot icke pensionsrätt.

Militärpensionssakkunniga utgingo från att kostnaderna för arméns änke- och pupillkassas samt för marinens änke- och pupillkassas förvaltning, även sedan de militära pensionskassornas befattning med tjänste-

pensioneringen upphört med utgången av juni månad 1935, skulle bestridas av statsmedel. Beträffande de sakkunnigas förslag till avveckling av de militära tjänstepensionskassorna samt rörande lämplig förvaltningsorganisation för familjepensionskassorna torde få hänvisas till propositionen, sid. 7—12 och 16—20.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande tjänstepensionskassornas avveckling avviker i viss mån från vad militärpensions-sakkunniga i sådant hänseende förordat.

Föredragande departementschefen har med avseende på familjepensionskassornas framtida ställning och sättet för förvaltningskostnadernas bestridande anfört bland annat följande:

Den föreslagna omläggningen medför, att de militära pensionskassorna — från att hava i avsevärd mån fullgjort statliga uppgifter — övergå till att bliva enskilda inrättningar för ombesörjande av arméns och marinens familjepensionering. I förhållande till staten komma dessa kassor icke att intaga annan ställning än familjepensionskassorna för personal vid andra förvaltningsområden.

Till vissa av sistberörda kassor lämnar staten, direkt eller indirekt, större eller mindre bidrag för förvaltningskostnader. I princip synes anledning för staten ej föreligga att gentemot familjepensionskassorna för försvarsväsendets personal intaga annan ställning med avseende å förvaltningskostnaderna än gentemot andra familjepensionsinrättningar för statstjänstemän. Någon förpliktelse för staten att bestrida de administrativa bestyren med den militära familjepensioneringen föreligger icke.

Ett bidrag från statens sida torde emellertid för framtiden böra utgå till förvaltningsutgifterna för de båda militära familjepensionsinrättningarna. Med hänsyn till att dessa utgifter hittills i realiteten helt och hållet eller — vad familjepensionsverksamheten för marinens personal angår — i det närmaste helt utgått av statsmedel synes också anledning föreligga att tills vidare beräkna detta bidrag till sådan storlek, att det kan anses motsvara skäligen kostnader för kassornas administration. Härvid bör dock beträffande marinens änke- och pupillkassa iakttagas, att expenskostnader m. m. böra bestridas av kassans medel i ungefär samma omfattning som hittills skett. Däremot synes det icke vara behöfligt eller lämpligt, att staten skulle i samband med beviljande av statsbidrag till kassornas administrationskostnader meddela några bestämmelser angående storleken av kassornas personal eller grunderna för ersättning till denna personal. Någon stat för förvaltningskostnaderna synes alltså ej böra fastställas av statsmakterna. Detta utsluter givetvis ej, att för statsbidragens beräkning vissa överväganden rörande en tänkbar och lämplig förvaltningsorganisation måste ske liksom ej heller att det kan befinnas lämpligt, att villkor uppställas för förvaltningsbidragens disposition. I samband med fastställande av reglementariska föreskrifter för kassorna kommer dessutom Kungl. Maj:t att i viss omfattning pröva kassornas organisation.

Efter att hava uttalat, att någon prövning av storleken av det framtida förvaltningsbidraget till någondera av kassorna för närvarande ej borde ske, framhåller departementschefen vidare, att man vid beräkning av de bidragsanslag, som erfordrades för nästkommande budgetår, självfallet

hade att utgå från nu rådande personalorganisation, även om denna uppenbarligen vore för stor för familjepensionskassornas uppgifter. Det gällde därvid att tillse, dels vilka förpliktelser staten kunde anses hava gentemot kassornas nuvarande befattningshavare på grund av deras hittillsvarande anställning, dels ock, där sådana förpliktelser ej föreläge, vilka hänsyn staten likväl på grund av nämnda anställning billigtvis borde taga till personalens intressen. I den mån dylika förpliktelser föreläge eller sådana hänsyn funnes böra tagas, borde statsanslagen avvägas efter därav föranlett medelsbehov.

Med avseende på statens skyldigheter gentemot tjänstepensionskassornas nuvarande personal anför departementschefen, att de befattningshavare vid arméns pensionskassa, som hade fullmakt eller konstitutorial på de tjänster de uppehölle eller på lägre befattningar, vore berättigade till lön samt till pension av tjänstepensionskassornas medel, d. v. s. i realiteten — ehuru de icke vore statsanställda — av statsmedel. Här föreläge alltså en förpliktelse, som måste av staten uppfyllas. Vissa av de befattningshavare, som hade fullmakt eller konstitutorial å lägre befattningar, hade under avsevärd tid på förordnande uppehållit högre tjänster. Då även avlöningen under dessa förordnanden i verkligheten utgått av statsmedel, syntes det skäligt, att staten medverkade till att dessa befattningshavare finge, så länge deras anställning i familjepensionskassan varade, bibehållas vid nu utgående lönebelopp. Slutligen funnes vid kassan vissa icke-ordinarie befattningshavare. Ehuru gentemot sistnämnda befattningshavare enligt departementschefens uppfattning någon förpliktelse icke föreläge, syntes det billigt att, där befattningshavarna kunde räkna mera avsevärd anställningstid, tillfälle bereddes dem till fortsatt tjänstgöring med i huvudsak oförändrade löneförmåner. Jämväl vid flottans pensionskassa funnes ett par befattningshavare, som innehade fullmakt eller konstitutorial med därpå grundad rätt till lön och pension. Även här förekomme vissa fall, då befattningshavare, utan att vara ordinarie, under så avsevärd tid bestritt sina befattningar, att fortsatt anställning skäligen borde beredas dem.

Den personal vid kassorna, som i enlighet med dessa huvudgrunder funnes icke böra erhålla anställning hos familjepensionskassorna och som ej heller kunde erhålla statsanställning, borde tillerkännas avskedsersättning, beräknad med hänsyn tagen till anställningens längd och löneförmånens storlek.

Pensionerna till tjänstemän, vilka ägde pensionsrätt, syntes lämpligen kunna bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. För pensionsberättigade befattningshavare vid arméns pensionskassa syntes, enär dessa tjänstemän åtnjöte nyreglerad avlöning, de i civila tjänstepensionsreglementet innefattade grunderna böra vinna tillämpning. Pensionsberättigade befattningshavare i flottans pensionskassa, vilka erhöle tjänstgöring i marinens änke- och pupillkassa, borde bibehållas vid de

pensioneringsgrunder, som för närvarande gällde för dem enligt reglementet för flottans pensionskassa. Pensionsavdrag, respektive pensionsavgifter borde avdragas från lönerna, som alltså skulle beräknas till nettobelopp.

I anslutning till de anförda synpunkterna har i propositionen förslag framlagts till förvaltningsbidrag till familjepensionskassorna för budgetåret 1935/1936.

Enligt detta förslag borde till förvaltningsbidrag till *arméns änke- och pupillkassa* för nämnda budgetår anvisas ett förslagsanslag av 56,800 kronor i enlighet med följande kostnadsberäkning:

Avlöningar och arvoden:

Direktionen:	kr.	kr.
ordförande, arvode	1,200	
2 ledamöter, arvoden å 900 kr.....	1,800	
1 ledamot, tillika verkställande direktör, arvode	3,600	6,600
Tjänstemännen:		
sekreteraren och ombudsmannen, lönegrad B 24, löne- klass 27.....	8,781	
bokhållaren, lönegrad B 24, löneklass 26	8,367	
revisorn, lönegrad B 21, löneklass 24	7,455	
kansliskrivaren, lönegrad B 11, löneklass 14	4,104	
kontorsbiträdet, lönegrad B 4, löneklass 7	2,832	
expeditionsvakten, lönegrad B 7, löneklass 10	3,252	
konsulenten, arvode	2,400	37,191

Omkostnader:

fullmäktiges och valda revisorers sammanträden m. m.	2,500	
skrivmaterialier och expenser, ved m. m.	5,500	8,000

Vissa engångskostnader:

byråchefen, lön för juli 1935	960	
extra kontorsbiträdet (avskedsersättning).....	800	1,760

<i>Dyrtidstillägg</i> , förslagsvis		3,249
Summa kronor		56,800.

Beträffande de närmare grunderna för anslagsberäkningen torde få hänvisas till sid. 27—29 i propositionen.

Till förvaltningsbidrag till *marinens änke- och pupillkassa* borde för budgetåret 1935/1936 anvisas ett förslagsanslag av 39,000 kronor i enlighet med nedan intagna kostnadsberäkning:

Avlöningar och arvoden m. m.:

	kr.	kr.
Direktionen:		
ordförande, arvode	720	
2 ledamöter, arvoden à 600 kronor	1,200	
1 ledamot, tillika verkställande direktör, arvode....	2,000	3,920
Tjänstemännen m. m.:	kr.	
kamreraren (lön 3,000, ålderstillägg 500, tjänstgöringspengar 2,000, tillfällig löne- förbättring 900)	6,400	
avgår pensionsavgift	96	6,304
förste revisor (lön 2,200, ålderstillägg 500, tjänstgöringspengar 1,800, tillfällig löne- förbättring 900)	5,400	
avgår pensionsavgift	70	5,330
vaktmästaren (lön 900, ålderstillägg 300, tjänstgöringspengar 550, tillfälligt löne- tillägg 240)	1,990	
avgår pensionsavgift	36	1,954
1 kontorsbiträde, arvode	2,700	
sekreteraren och ombudsmannen, arvode	1,500	
vikariatsersättningar och tillfällig personal	400	18,188
Omkostnader:		
fullmäktiges och valda revisorers samman- träden m. m.	1,500	
skrivmaterialier och expenser.....	2,400	3,900
Vissa engångskostnader:		
avskedsersättning till övertalig personal:		
kassören B. A. Natt och Dag	3,500	
tjf. assistenten S. E. Lundgren	3,000	
extra biträdet Edith Norlin	2,500	9,000
ersättning till kassören Natt och Dag för erlagda pensionsavgifter	229	9,229
Dyrtidstillägg, förslagsvis.....		3,763
	Summa kronor	39,000.

Vad beträffar de särskilda posterna i anslagsberäkningen i fråga om marinens änke- och pupillkassa hänvisar utskottet till sid. 30—32 i propositionen.

På Kungl. Maj:t skulle ankomma att utfärda erforderliga särskilda bestämmelser om övergången till de nya organisationerna, rörande anslagens disposition och villkoren för lönebeloppens utgående m. m.

I förenämnda *motion II: 544* har hemställts, att riksdagen — i anledning av Kungl. Maj:ts förslag beträffande avveckling av flottans pensionskassa samt anslagsberäkning för marinens änke- och pupillkassa för nästkommande budgetår — måtte

dels föreskriva, att nuvarande befattningshavare vid flottans pensionskassa, vilka skola kvarstå i marinens änke- och pupillkassa, skola erhålla fullmakt på sina befattningar;

dels ock godkänna av motionären förordade grunder i fråga om avlöning och pensionering av vissa befattningshavare vid flottans pensionskassa m. m.

Enligt vad som framgår av motionen avses med yrkandets senare del dels att tjänstemännen vid den blivande änke- och pupillkassan skulle tillerkännas avlöning lika med statliga befattningshavare vid nyreglerat verk, kamreraren i lönegraden B 24, revisorn i lönegraden B 21, vaktmästaren i lönegraden B 5 och kontorsbiträdet såsom extra ordinarie befattningshavare i 4:e lönegraden. Vidare borde den av Kungl. Maj:t föreslagna avskedsersättningen till t. f. kassören Natt och Dag höjas med 1,500 kronor till 5,000 kronor. Slutligen borde det till vikariatsersättningar och tillfällig personal beräknade beloppet 400 kronor höjas till av militärpensionssakkunniga föreslaget belopp av 1,200 kronor. I anslutning till vad sålunda föreslagits borde till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa för nästkommande budgetår anvisas ett anslag av 43,320 kronor.

Beträffande den närmare motiveringen till yrkandena får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Vad i propositionen anförts och föreslagits i fråga om avvecklingen av de militära tjänstepensionskassornas nuvarande personalorganisation samt om beräkning av statsbidrag till förvaltningskostnaderna för familjepensionskassorna m. m. har i huvudsak icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet delar följaktligen föredragande departementschefens uppfattning därom, att — ehuru de militära pensionskassorna efter överflyttning till statskontoret av tjänstepensioneringen erhålla karaktären av enskilda inrättningar — kassorna likväl böra, med hänsyn till att administrationskostnaderna för familjepensioneringen hittills praktiskt taget helt bestritts av statsmedel, erhålla förvaltningsbidrag, tills vidare beräknade till sådan storlek, att kassornas förvaltningskostnader täckas i ungefär samma omfattning som hittills. Likaledes ansluter sig utskottet till den i propositionen intagna ståndpunkten, att de tjänstemän vid tjänstepensionskassorna, som i fortsättningen anses böra tjänstgöra i familjepensionskassorna, i stort sett böra bibehållas vid nu utgående löneförmåner. Det i förenämnda *motion II: 544* framställda förslaget, att vissa befattningshavare vid flottans pensionskassa skulle i samband med kassans avveckling erhålla lönereglering samt full-

makter på sina tjänster, kan utskottet icke tillstyrka. Vad i propositionen föreslagits beträffande tjänstemännens pensionsvillkor och i fråga om avskedsersättning åt de tjänstemän, som icke kunna beredas anställning i familjepensionskassorna, samt rörande storleken av övriga i anslagsberäkningarna ingående poster finner sig utskottet kunna biträda. Utskottet avstyrker sålunda jämväl motionärens yrkande om anvisande av medel till höjd avskedsersättning åt t. f. kassören vid flottans pensionskassa Natt och Dag samt om beräkning av förhöjt belopp till vikariatsersättningar och tillfällig personal vid marinens änke- och pupillkassa.

Enligt departementschefens uppfattning skulle det icke vara behöfligt eller lämpligt, att staten i samband med beviljande av statsbidrag till kassornas administrationskostnader meddelade några bestämmelser angående storleken av kassornas personal eller grunderna för ersättning till denna personal. Utskottet kan icke biträda denna uppfattning. Enligt utskottets mening måste staten med hänsyn till möjligheten av en omorganisation inom en nära framtid av såväl det civila som det militära familjepensionsväsendet hava intresse av att här ifrågavarande familjepensionskassor icke onödigtvis öka sina personalkostnader och därmed åsamka ej blott delägarna utan eventuellt jämväl statsverket ökade kostnader. Särskilt för den närmaste tiden, då familjepensionskassorna bliva påtagligt överorganiserade, torde Kungl. Maj:t böra meddela reglerande föreskrifter i syfte att förhindra, att kassorna anställa personal utöver vad som förutsatts vid anslagsberäkningen. Några betänkligheter mot utfärdande av dylika föreskrifter torde ur synpunkten av kassornas karaktär av enskilda institutioner icke behöva möta, åtminstone i vad angår avvecklingstiden vid övergång från nuvarande organisation.

Den militära pensionsfonden.

De militära pensionskassorna förvalta för närvarande betydande fondmedel. Dessa avse emellertid endast till en mindre del tjänstepensioneringen, för vilken fondering numera icke förekommer i vidare mån än att till flottans pensionskassas pensionsfond årligen avsättes ett belopp av 1,500 kronor för fondens tillväxt. Huvuddelen av kassornas fondförvaltning avser familjepensionsmedel och donationsmedel (se propositionen, sid. 33 och 34). Det bokförda värdet av arméns pensionskassas tjänstepensionsfond och flottans pensionskassas pensionsfond utgör 3,747,794 kronor 38 öre, respektive 829,863 kronor 41 öre.

Bland tillgångarna i arméns pensionskassas tjänstepensionsfond ingår en fastighet, nämligen huset nr 9 i kvarteret Milon med adressnummer 7 vid övre Munkbron i Stockholm. Denna fastighet, i vilken kassan har sina tjänstelokalerna inrymda, är för närvarande åsatt ett taxerings-

värde av 275,000 kronor men i kassans räkenskaper bokförd till ett värde av endast 80,000 kronor.

I propositionen har föreslagits, att de militära tjänstepensionskassornas för tjänstepensionering avsedda kapitaltillgångar — med undantag av de av kassorna disponerade inventarierna — skulle överlämnas till statskontoret för att förvaltas såsom en gemensam militär pensionsfond, vars avkastning borde tagas i anspråk för tjänstepensioneringen. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle alltså förenämnda i arméns pensionskassas tjänstepensionsfond ingående fastighet samtidigt med fondens övriga tillgångar överlämnas till statsverket. Emellertid skulle arméns änke- och pupillkassa tills vidare, så länge fastigheten vore i statens ägo och hinder eljest ej mötte, enligt Kungl. Maj:ts bestämmande få i fastigheten disponera för verksamheten erforderliga lokalutrymmen utan hyresersättning. De av pensionskassorna omhänderthavda donationsfonderna — vilka för ändamål, som i stort sett överensstämmer med familjepensioneringens syfte, förvaltas utan särskild kostnad för fonderna — skulle däremot övertagas av de militära familjepensionskassorna. Enligt vad departementschefen framhållit, kunde det emellertid ifrågasättas att göra undantag beträffande en av donationsfonderna, nämligen konsul V. J. S. Westzynthius' testamentsfond, en fråga som efter närmare undersökning borde göras till föremål för prövning av Kungl. Maj:t.

Mot vad sålunda föreslagits har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Vissa anslag till det militära pensionsväsendet.

Inledningsvis har omnämnts, att i årets statsverksproposition hemställan gjorts om preliminär beräkning av vissa anslag för budgetåret 1935/1936 till det militära pensionsväsendet. Därvid har Kungl. Maj:t under punkterna 23, 32, 34, 35, 37—40 samt 42—45 av elfte huvudtiteln föreslagit riksdagen att till nedan angivna ändamål för budgetåret 1935/1936 beräkna följande anslag, nämligen

under punkten 23 till pensioner åt vissa f. d. befattningshavare vid lotsverket ett förslagsanslag av	15,000 kronor	
under punkten 32 till pensionering av militära befattningshavare ett förslagsanslag av	12,950,000	»
under punkten 34 till pensionering av flottans gemenskap ett förslagsanslag av	270,000	»
under punkten 35 till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare ett förslagsanslag av	1,400,000	»
under punkten 37 till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén ett förslagsanslag av	125,000	»
under punkten 38 till förvaltningskostnader för arméns		

änke- och pupillkassa ett förslagsanslag av	60,000 kronor
under punkten 39 till ersättning för minskade inkomster till flottans pensionskassas gratialfond ett anslag av	16,650 »
under punkten 40 till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid marinen ett anslag av	45,560 »
under punkten 42 till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa ett anslag av	12,100 »
under punkten 43 till övergångsstat för flottans pensionskassa ett förslagsanslag av	22,000 »
under punkten 44 till vissa engångskostnader i samband med avveckling av flottans pensionskassa ett anslag av	13,200 »
samt under punkten 45 till pensionstillägg åt änkor och barn efter militära befattningshavare ett förslagsanslag av	120,000 » .

Såsom av det förut anförda framgår, hava i förevarande proposition föreslagits vissa ändringar i berörda beräkningar med avseende å anslagen till de militära familjepensionskassorna. Enligt förslaget skulle i stället för de under punkterna 38, 42 och 43 beräknade anslagen uppföras två särskilda förslagsanslag, ett till förvaltningsbidrag till arméns änke- och pupillkassa å 56,800 kronor och ett till dylikt bidrag till marinens änke- och pupillkassa å 39,000 kronor. Vidare skulle till vissa engångskostnader i samband med avvecklingen av arméns och flottans pensionskassor anvisas ett särskilt anslag å 10,000 kronor. Sistnämnda anslag skulle i sin helhet stå till Kungl. Maj:ts disposition för den fördelning, som efter närmare utredning om behovet visade sig påkallad.

Det i statsverkspropositionen under punkten 44 beräknade anslaget skulle vid bifall till nu berörda förslag bliva överflödigt, i det att därunder avsedda utgifter fördelats dels på anslaget till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa, dels ock på nyssnämnda anslag till vissa engångskostnader.

Beträffande beräklandet av anslag till dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande. Vad i propositionen i övrigt föreslagits beträffande anvisande av vissa anslag för budgetåret 1935/1936 till det militära pensionsväsendet m. m. föranleder i och för sig ej erinran från utskottets sida. I anslutning till vad utskottet i det föregående anført rörande eventuellt behov av särskilda övergångsanordningar med avseende å utbetalningen av pensioner till redan avgången personal med pensionsrätt i arméns och flottans pensionskassor har utskottet emellertid ansett sig böra förorda, att för beredande av medel till dylika anordningar en höjning av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till vissa engångskostnader i samband med av-

Utskottet.

vecklingen av arméns och flottans pensionskassor äger rum med förslagsvis 3,000 kronor. Anslaget skulle alltså bestämmas till 13,000 kronor. Hinder synes icke böra möta för Kungl. Maj:t att, i den mån behov därav kan uppstå, redan före ingången av nästkommande budgetår disponera medel för det med anslaget avsedda ändamålet.

På grund av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevärande proposition och med avslag å motionen II: 544, må

1:o) föreskriva

a) att arméns pensionskassas och flottans pensionskassas befattning med tjänstepensionering skall från och med den 1 juli 1935 upphöra;

b) att av nämnda kassor förvaltade, för tjänstepensionering avsedda tillgångar skola från och med den 1 juli 1935 överlämnas till statskontoret för att förvaltas såsom en gemensam militär pensionsfond, dock att arméns änke- och pupillkassa och marinens änke- och pupillkassa må utan ersättning övertaga de under arméns pensionskassas tjänstepensionsfond, respektive flottans pensionskassas pensionsfond redovisade inventarierna;

2:o) godkänna de av föredragande departementschefen i propositionen förordade grunderna i fråga om avlöning och pensionering av vissa befattningshavare vid arméns pensionskassa och flottans pensionskassa;

3:o) för budgetåret 1935/1936 under elfte huvudtiteln anvisa

a) till pensioner åt vissa f. d. befattningshavare vid lotsverket ett *förslagsanslag* av 15,000 kronor;

b) till pensionering av militära befattningshavare ett *förslagsanslag* av 12,950,000 kronor;

c) till pensionering av flottans gemenskap ett *förslagsanslag* av 270,000 kronor;

d) till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén ett *förslagsanslag* av 125,000 kronor;

e) till förvaltningsbidrag till arméns änke- och pupillkassa ett *förslagsanslag* av 56,800 kronor;

f) till ersättning för minskade inkomster till flottans pensionskassas gratialfond ett anslag av 16,650 kronor;

g) till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid marinen ett anslag av 45,560 kronor;

h) till förvaltningsbidrag till marinens änke- och pupillkassa ett *förslagsanslag* av 39,000 kronor;

i) till vissa engångskostnader i samband med avveckling av arméns och flottans pensionskassor ett anslag av 13,000 kronor;

j) till pensionstillägg åt änkor och barn efter militära befattningshavare ett *förslagsanslag* av 120,000 kronor.

Stockholm den 2 maj 1935.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Lindley*, Ernfors, Hansén*, Ehrnberg, Nilsson i Mölndal* och Bodin; samt

från andra kammaren: herrar Leffler, Bäcklund, K. A. Westman, Andersson i Falkenberg*, Ahl*, Andersson i Lindome, Hilding och Elmroth.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.